

РІШЕННЯ №1 колегії служби у справах дітей обласної державної адміністрації «Про стан роботи з питань соціального захисту дітей, їх прав та інтересів» від 22.12.2017

Чисельність постійного дитячого населення віком від 0-17 років станом на 22.12.2017 становить –426 248 осіб. Частка дітей віком від 0-17 років в Харківській області становить 15,8% від загальної чисельності населення.

У порівнянні з 2012 (за останні 5 років) кількість постійного дитячого населення віком від 0-17 років зросла на 3% .

Із загальної чисельності дитячого населення віком від 0-17 років в містах проживає 250 589 (58,8%) дітей, в селах, селищах – 17 5659 (41,2%) дітей.

Найбільша чисельність дитячого населення віком від 0-17 років зареєстрована у м. Харків (48,4%), Харківському району (7%), Балаклійському (3%), Дергачівському (3,8%), Зміївському (2,8%) районах та м. Лозова (2,5%).

На кінець 2017 року в області налічувалося 15 8595 домогосподарств, в яких проживають діти від 0 - 17 років. З них, 12 737 (8%) сімей виховують трьох і більше дітей та мають статус багатодітної сім'ї.

У той же час, частка сімей, в яких діти виховуються одним із батьків (батьком або матір'ю) - 31072 сімей, становить 19,5% від загальної кількості сімей з дітьми. До цієї категорії відносяться сім'ї, у яких подружжя розлучилось, а також одинокі матері, які народили дітей, не перебуваючи у шлюбі, сім'ї де один з батьків помер.

Крім того, нерідкі випадки народження дітей неповнолітніми мамами: протягом січня - грудня 2017 року було 127 таких випадків.

Зростає кількість сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах. За даними дослідження, на обліку місцевих центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді у області у 2017 році перебувало 11614 сімей з дітьми даної категорії, в той час, як у 2016 році було 9164 сім'ї, які перебували у складних життєвих обставинах.

Переважно це сім'ї, в яких батьки зловживають алкогольними напоями або вживають наркотичні засоби, а також, не належним чином виконують свої обов'язки з виховання та догляду за дітьми.

Робота з надання допомоги кризовим сім'ям, надання їм відповідних соціальних послуг з підтримки сім'ї та інших необхідних послуг, є недостатньо скоординованою та ефективною, про що свідчить велика кількість справ про позбавлення батьківських прав та про вилучення дітей у батьків у зв'язку з загрозою для життя і здоров'я дитини.

Так, протягом 2017 року органами опіки та піклування було подано до судів 296 позовів про позбавлення батьківських прав та 31 позов про відібрання дітей у батьків без позбавлення їх батьківських прав. Протягом цього року судами було винесено 313 рішень про позбавлення батьківських прав одного або обох батьків і 21 рішення про відібрання дітей у батьків без позбавлення батьківських прав.

90 дітей були відібрані у батьків за рішенням органів опіки та піклування в зв'язку з безпосередньою загрозою для життя і здоров'я дитини. Найбільше

таких випадків зафіксовано в м. Харків - 36 дітей, Зачепилівському ОТГ - 5 дітей, Близнюківському районі – 5 дітей.

У регіоні проживає 7564 сімей, в яких виховуються діти з інвалідністю, і 2685 сімей, в яких обоє батьків або один з батьків мають інвалідність. Частка сімей з дітьми, у яких хоча б один з членів сім'ї має інвалідність, становить 6,4% від загальної кількості сімей з дітьми. Такі сім'ї потребують не тільки матеріальної допомоги, а також і соціального супроводу сім'ї і дитини, який повинен включати всі аспекти соціальної підтримки, реабілітації, адаптації, захисту дитини та підвищення ресурсу власних можливостей батьків для догляду і виховання дитини.

Проблеми, з якими стикаються сім'ї з дітьми або батьками з інвалідністю, набагато комплексніші і ширші, ніж складне матеріальне становище. Тому питання соціальної підтримки сімей з дітьми вимагають комплексного підходу в їх вирішенні.

Протягом 2017 року на обліку в службах у справах дітей налічувалось 1374 дитини, які перебувають у складних життєвих обставинах (без урахування дітей, влаштованих в заклади інституційного догляду та виховання дітей).

Найбільше таких дітей перебуває на обліку в службах у справах дітей м. Харкова (454 дитини), Вовчанської (105 дітей), Дворічанської (57 дітей), Харківської (76 дітей), Сахновщинської (51 дитина) районних державних адміністрацій.

Головні причини постановки на облік дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, є неналежне виконання батьками своїх батьківських обов'язків, фізичне, психологічне, сексуальне, економічне насильство по відношенню до дітей. У 2017 році 101 дитина стала жертвою жорстокого поводження з нею з боку дорослих.

Діти, які перебувають у складних життєвих обставинах, через недогляд з боку батьків, частіше за інших стають винуватцями правопорушення або стають жертвами злочинів.

У 2017 році в області 513 дітей скоїли правопорушення різного ступеня тяжкості. Найбільш поширеними злочинами серед дітей і підлітків є крадіжки, хуліганство, нанесення тілесних ушкоджень.

8 дітей в області мають нарко - та алкозалежність і знаходяться під наглядом фахівців (Вовчанський, Чугуївський райони, м. Лозова). Наркоманія і алкоголізм негативно впливають на здоров'я дітей, призводять до агресії, злочинності та іншої асоціальної поведінки. Однак реальні масштаби цієї проблеми в області невідомі і вимагають більш детальних досліджень, а також більшої уваги до дітей з боку батьків, вчителів, інших дорослих з метою своєчасного їх виявлення та надання допомоги дітям.

В цілому, діяльність із соціальної профілактики в сімейному і дитячому середовищі вимагає комплексних заходів, координації і спрямування дій всіх суб'єктів соціальної роботи на раннє виявлення сімейного неблагополуччя, надання сім'ям з дітьми комплексної підтримки і допомоги в подоланні складних життєвих обставин.

Загальна кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які перебувають на первинному обліку в службах у справах дітей Харківської області станом на 22.12.2017 становить 4311 дітей (1% від загальної кількості дитячого населення). З них: 1189 - діти-сироти (27,6%) і 3122 дітей, позбавлених батьківського піклування (72,4%). У порівнянні з аналогічним періодом 2016 року, кількість дітей збільшилась на 14 осіб.

Із загальної кількості дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, 97,7% дітей виховуються в сімейних формах (опіка, піклування, прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу), при середньому показнику по Україні близько 96 %.

Найбільш поширеною формою виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в області є опіка та піклування.

Станом на 01.01.2018 у 2431 сім'ях опікунів, піклувальників виховувалось 3020 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, що становить 70% від загальної кількості дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

На сьогодні в області функціонує 96 дитячих будинків сімейного типу, в яких виховувалося 648 дітей та осіб з числа дітей-сиріт, дітей позбавлених батьківського піклування та 302 прийомні сім'ї, у яких виховувалося 568 дітей та осіб з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, що становило 1216 дітей та осіб з числа дітей-сиріт, дітей позбавлених батьківського піклування (1073 дитини (25 %); 143 особи) від загальної кількості дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Протягом січня-грудня 2017 року на території області створено 17 дитячих будинків сімейного типу, в які влаштовано 103 дитини-сироти та дітей, позбавлених батьківського піклування та 16 прийомних сімей, в які влаштовано 65 дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування.

Харківська область, як одна з 10 регіонів визнаних для апробації методичних матеріалів щодо здійснення відбору та підготовки патронатних вихователів, створила у 2017 році 6 патронатних сімей (Борівський, Дергачівський, Первомайський, Чугуївський, Зміївський райони та м. Первомайськ). Запровадження патронату над дитиною є альтернативою інституційного догляду дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

З метою забезпечення права кожної дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах, виховуватися у сприятливому та безпечному сімейному середовищі шляхом відновлення здатності батьків (осіб, які їх замінюють) опікуватися дитиною та виховувати її, а в разі неможливості – вчинення заходів щодо захисту дитини та прийняття рішень щодо її влаштування до постійної форми сімейного виховання, яка найбільше відповідає потребам дитини створено 6 патронатних сімей, до яких було влаштовано 11 дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах. Службами у справах дітей, районними центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді за місцем створення патронатних сімей ведеться профілактична робота з батьками дітей щодо можливості повернення дітей до їх сімей.

На обліку в області станом на 21.12.2017 перебуває 1180 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які можуть бути усиновлені. Більшість з них є дітьми у віці старше 10 років або мають складні проблеми здоров'я і порушення розвитку, що ускладнює можливість їх усиновлення. Так, за звітний період було усиновлено 116 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з них: громадянами України – 101, іноземцями – 15.

Незважаючи на те, що в регіоні перевага віддається сімейним формам виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, 197 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування перебувають на повному державному утриманні, що складає 4,56% від загальної кількості дітей цієї категорії.

З них виховуються в закладах системи охорони здоров'я – 61 дитина; системи освіти – 85 дітей; системи соціального захисту – 51 дитина.

На обліку кандидатів в усиновлювачі перебуває 99 громадян, що на 20 менше, ніж наприклад у 2015 році. Також спостерігається зменшення кількості сімей, які бажають створити прийомну сім'ю або дитячий будинок сімейного типу.

Дана ситуація вимагає змін, перш за все шляхом активізації роботи з населенням щодо популяризації сімейних форм догляду та виховання дітей, які з певних причин не можуть жити з біологічними батьками.

Діти з порушеннями розвитку та інвалідністю є в кожному районі, місті, ОТГ. На кінець 2017 року в області налічується 7623 дітей з інвалідністю, що становить 1,7% від загальної кількості дитячого населення. З них 731 (10,76%) дітей мають інвалідність підгрупи "А".

До порушень розвитку, які найчастіше стають причиною влаштування дітей в заклади інституційного догляду та виховання, можна віднести порушення опорно-рухового апарату, зору, слуху, мови, інтелектуального розвитку, затримки психічного розвитку та інше.

У кожній віковій категорії є діти зі складними, комплексними порушеннями розвитку та обмеженнями можливостей, викликаними однією або декількома причинами. Із 12286 дітей, що мають комплексні порушення розвитку, 1,8% складають діти у віці 0-2 роки, 16,3% - діти у віці 3-5 років, 61,81% - діти у віці 6-15 років, 8,6% - діти у віці 16-17 років.

У Харківській області функціонують 1074 дошкільних установ, де здобувають освіту 78578 дітей. З них на кінець 2017 року перебуває 911 дітей з особливими освітніми потребами, у тому числі 600 дітей з інвалідністю.

Дошкільні установи переповнені, оскільки їх планова ємність становить 74269 місць (на 4309 менше ніж відвідують фактично). Таким чином, потрібно приділити особливу увагу розвитку послуг дошкільної освіти.

У 715 загальноосвітніх навчальних закладах, які функціонують у Харківській області, навчаються 236570 дітей, з них 2233 з особливими освітніми потребами, включно 1735 дітей з інвалідністю, 1450 дітей проходять навчання індивідуально. Дані про дітей з особливими освітніми потребами приблизні, тому що тільки частина дітей, які мають проблеми в навчанні, були

обстежені психолого-педагогічними комісіями і відповідно до них встановлені ООП.

Варто окремо відзначити, що, виходячи із зібраної інформації, загальноосвітні навчальні заклади заповнені на 61,72%, що говорить про необхідність продовження оптимізації мережі закладів системи освіти. Зокрема, може бути розглянуто питання про створення дошкільних навчальних закладів використовуючи ресурси шкіл.

У 2017/2018 навчальному році інклюзивне навчання організовано в 142 закладах загальної середньої освіти області для 298 учнів різних нозологій захворювання в 211 класах.

Функціонує 1 спеціальний клас (8 учнів із затримкою психічного розвитку) у ЗОШ № 2 Балаклійського району Харківської області.

Протягом 2017 року в регіоні створено 27 інклюзивних груп у 19 закладах дошкільної освіти 8 сільських районів та 5 містах обласного значення.

Розроблено та впроваджено обласний освітній проект «Розвиток інклюзивної освіти в Харківській області».

В області організовано підвезення дітей у дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади. Всього в регіоні функціонує 50 таких транспортних засобів.

В Харківській області функціонують 44 лікарняні заклади, в тому числі 12 однопрофільних та 32 багатoproфільних, в складі яких є дитячі відділення. Крім того функціонують 6 дитячих закладів охорони здоров'я санаторного типу.

Первинна медико-санітарна допомога дитячому населенню надається в 12 амбулаторно-поліклінічних закладах, в тому числі в 2 стоматологічних; 332 амбулаторіях загальної практики-сімейної медицини та 496 фельдшерсько-акушерських пунктах.

В амбулаторно-поліклінічних закладах (відділеннях) працюють 446 лікарів педіатрів.

Реабілітаційні послуги надаються комунальними закладами охорони здоров'я, центрами соціально-психологічної реабілітації дітей та інтернатними закладами системи соціального захисту населення.

В Харківській області функціонує 3 комунальні заклади, в яких діти та сім'ї з дітьми можуть отримати соціальні послуги, зокрема, у м. Чугуїв діє Харківський обласний соціальний гуртожиток для тимчасового проживання дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, віком від 15 до 18 років, а також осіб із числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, віком від 18 до 23 років. метою діяльності якого є створення умов для соціальної адаптації осіб, що в ньому проживають, та їх підготовка до самостійного життя.

У м. Люботин функціонує Харківський обласний центр матері і дитини для тимчасового проживання жінок на сьомому-дев'ятому місяцях вагітності та матерів із дітьми віком від народження до 18 місяців, які перебувають у складних життєвих обставинах, що перешкоджає виконанню материнського обов'язку.

У м. Балаклія функціонує Харківський обласний центр для ВІЛ-інфікованих дітей та молоді, завданням якого є надання послуги соціальної адаптації ВІЛ-інфікованим дітям та молоді, які в ньому перебувають. Основною метою діяльності центру є створення умов для підвищення рівня відповідальності за своє здоров'я, розроблення та здійснення заходів щодо соціальної підтримки і супроводу таких дітей та молоді, що спрямовані на їх інтеграцію у суспільство.

Крім того, на території області функціонують громадські організації, з якими активно співпрацюють центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та служби у справах дітей щодо соціальної підтримки сімей з дітьми та осіб з числа дітей-сиріт, дітей позбавлених батьківського піклування, зокрема, благодійний фонд «Деполь Україна», благодійний фонд «Карітас Харків», громадська організація «Одна надія», благодійна організація «Волонтери: дорослі-дітям», харківський міський благодійний фонд «Благо»

У цілому в мережі надання послуг пропускна потужність центрів перевищує середньомісячну кількість одержувачів послуг, що пов'язано з нестачею персоналу. Так, у центрах соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді є потреба у введенні додатково 105 штатних одиниць фахівців із соціальної роботи, 19 психологів та 18 юрисконсультів.

У Харківській області послуга денного догляду для дітей з інвалідністю надається в м. Лозова територіальним центром соціального обслуговування Лозівської міської ради, при якому створено відділення денного догляду дітей з інвалідністю; в м. Чугуїв діє комунальна установа «Центр соціально реабілітації дітей з інвалідністю та людей з інвалідністю «ШАНС», в м. Харків Харківським міським центром комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю «Промінь».

З результатів дослідження випливає, що в регіоні мало розвинені послуги підтримки дітей та сімей з обмеженими можливостями, зокрема для дітей з інвалідністю.

Результати аналізу, які відображають відсутність на достатньому рівні послуг денного догляду, як для дітей дошкільного віку, так і для дітей з інвалідністю, фізичного супроводу осіб з інвалідністю та недостатнє кадрове забезпечення соціальної сфери, є доказом необхідності розвитку системи послуг для дітей з вадами та сімей з дітьми і розробки стратегії їх кадрового забезпечення.

Станом на 21.12.2018, діяльність із захисту прав і законних інтересів дітей в області здійснюють 27 районних, 7 міських, 9 районних у місті Харків та обласна служби у справах дітей, у яких згідно зі штатним розкладом повинно працювати 210 фахівців. Однак фактично працює лише 188 фахівців. Укомплектування служб у справах дітей становить 89,5%, 22 посади - вакантні.

Загальна кількість дитячого населення в містах обласного підпорядкування складає 250 589 дітей,

Відповідно до статті 4 Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» штатна чисельність працівників служб у справах дітей в містах обласного підпорядкування повинна становити 124 працівника, затверджена штатна чисельність – 85 одиниць.

Штатна чисельність працівників служб у справах дітей районних державних адміністрацій – 122, з урахуванням служби у справах дітей та сім'ї виконавчого комітету Мереф'янської міської ради (Мереф'янської об'єднаної територіальної громади) штатна чисельність якої налічує 7 штатних одиниць, відповідно до статті 4 Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» штатна чисельність районних служб у справах дітей повинна становити – 164 штатні одиниці.

Питання укомплектування служб у справах дітей у відповідності до законодавства залишається актуальним та відкритим.

З огляду на децентралізацію, яка передбачає збільшення повноважень органів місцевого самоврядування, в тому числі щодо захисту прав дітей та надання послуг для них і їх сімей, дуже важливо, щоб процес створення служб у справах дітей в ОТГ був інтенсифікований.

У зв'язку з тим, що на сьогоднішній день у сфері надання соціальних послуг у переважній більшості адміністративно-територіальних одиниць єдиним (і обов'язковим) суб'єктом надання таких послуг є обласний і районні центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, слід зосередитися на кадровому забезпеченні саме цих установ.

У цілому в регіоні прослідковується недостатність кадрового забезпечення в соціальній сфері.

Беручи до уваги процеси децентралізації, необхідно приймати завчасні рішення з приводу реформування або перепідпорядкування районних центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, які сьогодні, як виняток, є єдиними установами, які надають соціальні послуги та здійснюють соціальну роботу на території районів. ОТГ повинні створювати і розвивати мережу послуг для дітей і сімей відповідно до потреб, саме тому ОТГ рекомендується створювати служби у справах дітей та сім'ї в склад яких входять фахівці із соціальної роботи.

Система інституційного догляду дітей у Харківській області представлена 45 установами, з яких 30 відносяться до системи освіти, 4 – до системи охорони здоров'я, 3 – до системи соціального захисту, 8 – установи підвідомчі службам у справах дітей відповідних районів, з них 3 – .

Засновником 36 закладів є Харківська обласна рада, 3 заклади створено Харківською міською радою, 3 – Міністерством освіти і науки України, 1 – Ізюмською міською радою, 1 – Чугуївською міською радою, 1 – Красноградською міською радою.

Спеціальні школи-інтернати є установами загальної середньої освіти для дітей, які потребують корекції фізичного та / або розумового розвитку. З 13 спеціальних шкіл-інтернатів, що функціонують в області, 7 призначені для дітей, з порушеннями інтелектуального розвитку, 2 установи призначені для дітей з проблемами слуху, дві зі зниженим зором, 1 – з проблемами опорно-рухового апарату, 1 – з порушенням мовлення.

Також в регіоні налічується 6 санаторних шкіл-інтернатів для дітей із захворюваннями серцево-судинної системи, із хронічними неспецифічними захворюваннями органів травлення, із неспецифічними захворюваннями

органів дихання, для дітей хворих на сколіоз, для дітей, хворих на цукровий діабет, для дітей з психоневрологічними захворюваннями.

Крім того, в області працює 1 навчально-реабілітаційний центр, в якому навчаються діти з особливими освітніми потребами, з порушеннями інтелектуального розвитку, 1 загальноосвітня-школа інтернат та 1 дитячий будинок.

Будинки-інтернати системи соціального захисту є соціально-медичними установами для постійного проживання дітей віком від 4 до 18 років зі складними порушеннями фізичного та психічного здоров'я. Ці установи також мають у своєму складі молодіжні відділення для осіб віком від 18 до 35 років.

Таким чином, в установі одночасно перебувають маленькі діти і дорослі особи, що ускладнює догляд за дітьми.

Фактично, в будинках дитини діти можуть перебувати від народження до 6-ти років включно. В зазначені установи діти потрапляють з наступних причин: за медичними показниками, у зв'язку зі станом здоров'ям (за заявою батьків), через складні життєві обставини сім'ї (за заявою батьків), у разі, якщо дитина, залишилась без батьківського піклування від 0 до 3 років. Знаходження в установах інституційного догляду дітей раннього віку вкрай несприятливо відображається на їх розвитку і формуванні особистості. Тому, у відповідності з Національною стратегією, ці установи першими підлягають трансформації. Слід відмітити, що будинки-дитини, окрім цілодобового перебування дітей надають реабілітаційні послуги для дітей за медичними показниками.

У центрах соціально-психологічної реабілітації дітей можуть перебувати діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, діти, які перебувають у складних життєвих обставинах у віці від 3 до 18 років. Всі 8 центрів в області є стаціонарними закладами тривалого (до 9 місяців) перебування дітей. Вихованці центру, які досягли шкільного віку, навчаються в загальноосвітніх закладах за місцем розташування центрів, відповідно до укладених угод з навчальними закладами. У той же час, діти дошкільного віку не відвідують дитячих садків.

Центри соціально-психологічної реабілітації дітей надають тимчасовий догляд для дітей і могли б мати набагато менше клієнтів у разі існування послуг з раннього виявлення і втручання, послуг з підтримки сім'ї, а також більш розвиненої мережі послуг патронатного виховання.

Територіально зазначені заклади розташовані в області нерівномірно. У місті Харків - обласному центрі, знаходяться 3 заклади, в інших містах розташовано 3 заклади, в сільській місцевості – 1 обласний заклад.

Комунальний заклад «Харківський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей «Надія» знаходиться на достатній відстані від обласного центру, саме це є однією з основних причин потрапляння закладу, за оцінкою закладів, до першого етапу реформування закладів інституційного догляду та виховання дітей.

Загальна проектна потужність всіх закладів становить 570 місць. Планова потужність розрахована на 215 дітей одночасного перебування, що дорівнює 37,7% від проектних можливостей закладів. У той же час фактична кількість

дітей, які перебувають в закладах на час проведення дослідження, склала - 192 дитини або 33,6% від планової потужності і 89,3% від проектної потужності.

У 45 закладах інституційного догляду виховується 6956 осіб. З них в: закладах системи освіти - 6255 або 89,9% від загальної кількості дітей в інтернатах;

в закладах системи управління охорони здоров'я - 172 (2,4 %) дитини;

в закладах системи соціального захисту - 337 (4,8 %) дітей;

в закладах служб у справах дітей - 192 (2,7%) дитини.

В інституційних закладах виховуються 118 дітей у віці до 3-х років. Для дітей цього віку необхідно в першу чергу створити послуги для реінтеграції в сім'ю, а також припинити подальше направлення дітей молодшого віку дітей в інституції.

988 дітей у віці старше 16 років в найближчі два роки закінчать навчання. 54 дитини, які проживають в будинках-інтернатах, і надалі залишаться в них. Це можна змінити, шляхом розвитку послуги проживання з підтримкою.

Найбільшу категорію вихованців закладів складають діти шкільного віку від 6-ти до 16-ти років. Цей факт також необхідно брати до уваги при плануванні послуг, зокрема - послуг інклюзивної освіти, а також послуг з підтримки сім'ї.

У закладах інституційного догляду виховується 639 дітей, які складають 463 родинні групи (рідні брати і сестри). Тобто, в середньому по 2 дитини з однієї сім'ї.

При цьому 423 дитини з 186 сімейних груп навчаються в спеціальних школах-інтернатах та 290 дітей з 138 споріднених груп - в санаторних школах-інтернатах.

98 дітей з 41 сімейних груп перебували у центрах соціально-психологічної реабілітації. Ці діти не мають серйозних порушень здоров'я. Причиною їх перебування в закладах соціального догляду є складні життєві обставини сім'ї, а також відсутність достатньої кількості послуг з підтримки сім'ї, що і призвело до розлучення дітей з батьками та в деяких випадках невиконання батьківських обов'язків.

В інституційних закладах Харківської області виховуються 481 дитини-сироти та дітей, позбавлених батьківського піклування. З них, 213 дітей мають правові підстави для усиновлення.

Слід зазначити, що 156 (32,4%) дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, мають опікуна або піклувальника і 86 дітей мають прийомних батьків або батьків-вихователів, але навчаються і виховуються в інституційних закладах. Відносно цих дітей має місце подвійне фінансування: утримання дитини в закладі та виплати опікунам, піклувальникам, прийомним батькам, батькам-вихователям. Але слід зазначити, що 31 дитину законні представники забирають додому щоденно, 240 дітей законні представники забирають додому на вихідні дні та канікулярний час.

Крім того, слід зазначити, що у сім'ях опікунів, піклувальників виховуються діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування

Решта 6475 (93,1%) вихованців закладів мають батьків.

Причини влаштування дітей в заклади інституційного догляду можна розділити на медичні та соціальні.

В цілому до установ влаштовано 2585 дітей з інвалідністю.

До соціальних перебування дітей у закладах інституційного догляду можна віднести, складні життєві обставини сім'ї (бідність, ухилення батьків від виконання батьківських обов'язків, режим роботи і т.д.).

Також у закладах знаходяться діти зі спеціальними освітніми потребами, таким чином, причиною їх перебування в інституції є відсутність достатньо розвиненої системи інклюзивної освіти.

В інтернатних закладах існують три форми перебування дітей: цілодобове, денне, індивідуальне навчання.

Із загальної кількості дітей, які перебувають в інтернатних закладах, 4499 (64,6%) знаходяться в закладі цілодобово, 69 (1 %) - тільки в денний час і 63 дитина (1%) знаходиться на індивідуальному навчанні і проживає вдома, 2325 (33,4) навчаються у закладі, але проживають вдома.

Слід також зазначити, що 6312 (90,7%) дітей, виховуються в закладах за рахунок держави і 644 (9,3%) дітей частково або повністю утримуються в закладі за рахунок батьків.

В цілому 36% дітей знаходяться в закладах понад три роки.

У найбільш скрутному становищі перебувають діти, які перебувають в закладах більше 7 років (15%), тому що тривале перебування дітей у закладах негативно позначається на їх фізичному і психологічному розвитку, призводить до порушення уподобань дитини та сім'ї та ізоляції дітей від суспільства.

Кожна третя дитина (майже 31,1%) знаходиться в закладі тривалий час - від 3 до 10 і більше років. У 90% з дітей є батьки. Це свідчить про те, що робота з реінтеграції дітей в сім'ї проводиться недостатньо.

У всіх закладах інституційного догляду є діти з проблемами здоров'я.

Закономірно, що в спеціальних і санаторних школах-інтернатах навчаються діти з певними нозологіями відповідно до спеціалізації закладу.

За даними дослідження у закладах дітей з інвалідністю, найбільшу частину становлять діти з порушенням інтелектуального розвитку - 475, на другому порушення опорно-рухового апарату – 386, на третьому місці порушення мови 336.

Багато дітей мають комплексні порушення. Крім того, серед дітей, які перебувають в установах, 2435 (35%) дітей мають інвалідність.

Загальноосвітні школи не пристосовані для навчання дітей з порушеннями здоров'я, особливо дітей з важкими вадами слуху, зору та інтелектуального розвитку.

Майже кожна друга дитина (48,5%) проживає в тому ж населеному пункті, де розташований заклад.

У дитячих будинках-інтернатах області виховується лише одна дитина з населеного пункту, в якому розташована установа, з інших населених пунктів Богодухівського, Харківського, Шевченківського районів де знаходяться дитячі будинки інтернати, перебуває 18 дітей.

39% вихованців інституційних установ області перебувають в закладах, розташованих в межах району, ОТГ проживання дитини.

Крім того, в закладах інституційного догляду та виховання дітей регіону виховується 408 (6%) дітей з інших областей України.

Отже, лише невідкладне прийняття необхідних рішень, координація зусиль усіх причетних до цієї роботи структур, оперативне та спільне реагування на проблеми, пов'язані з охороною дитинства сприятиме покращенню соціального та правового становища дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування в районі.

Заслухавши доповідь начальника служби у справах дітей обласної державної адміністрації (Шевченко О.В.) з питання стану організації роботи щодо соціального захисту дітей, їх прав та інтересів в регіоні вирішили:

1. Керівникам структурних підрозділів служби у справах дітей обласної державної адміністрації:

1.1. Вжити заходи щодо посилення роботи з надання органам опіки та піклування практичної, методичної та консультаційної допомоги у вирішенні питань щодо соціального захисту дітей.

Термін: протягом 2018 року

1.2. Провести роботу з розробки проекту регіональної Програми реформування системи інституційного догляду і виховання дітей у Харківській області.

Термін: протягом I півріччя 2018 року

2. Керівникам служб у справах дітей:

2.1. Провести інформаційну роботу щодо питань реформування системи інституційного догляду та виховання дітей.

Термін: протягом 2018 року

2.2. Спільно з працівниками ЦСССДМ вжити заходи по розвитку альтернативних форм виховання.

Термін: протягом 2018 року

Начальник служби у справах дітей

О.В. Шевченко